

EKONOMSKI ODNOSI

- Materijalno-financijski tokovi između organizacijskih jedinica čine posebnu vrstu unutarnjih odnosa, koji u slučajevima kada te jedinice predstavljaju robne proizvođače poprimaju karakter robno-novčanih odnosa, pa ove odnose treba tretirati kao ekonomske odnose.
- Suštinu ekonomskih odnosa čine:
 - Interno tržište proizvoda i usluga,
 - Interno tržište kapitala,

CENTRI ODGOVORNOSTI KAO SUBJEKTI EKONOMSKIH ODNOSA

2.1. Tipovi centara odgovornosti (*Responsibility Centers*):

1. Troškovni centri (*Cost Centers*)

1. centri odgovornosti u proizvodnji,
2. centri odgovornosti van proizvodnje.

2. Profitni centri (*Profit Centers*)

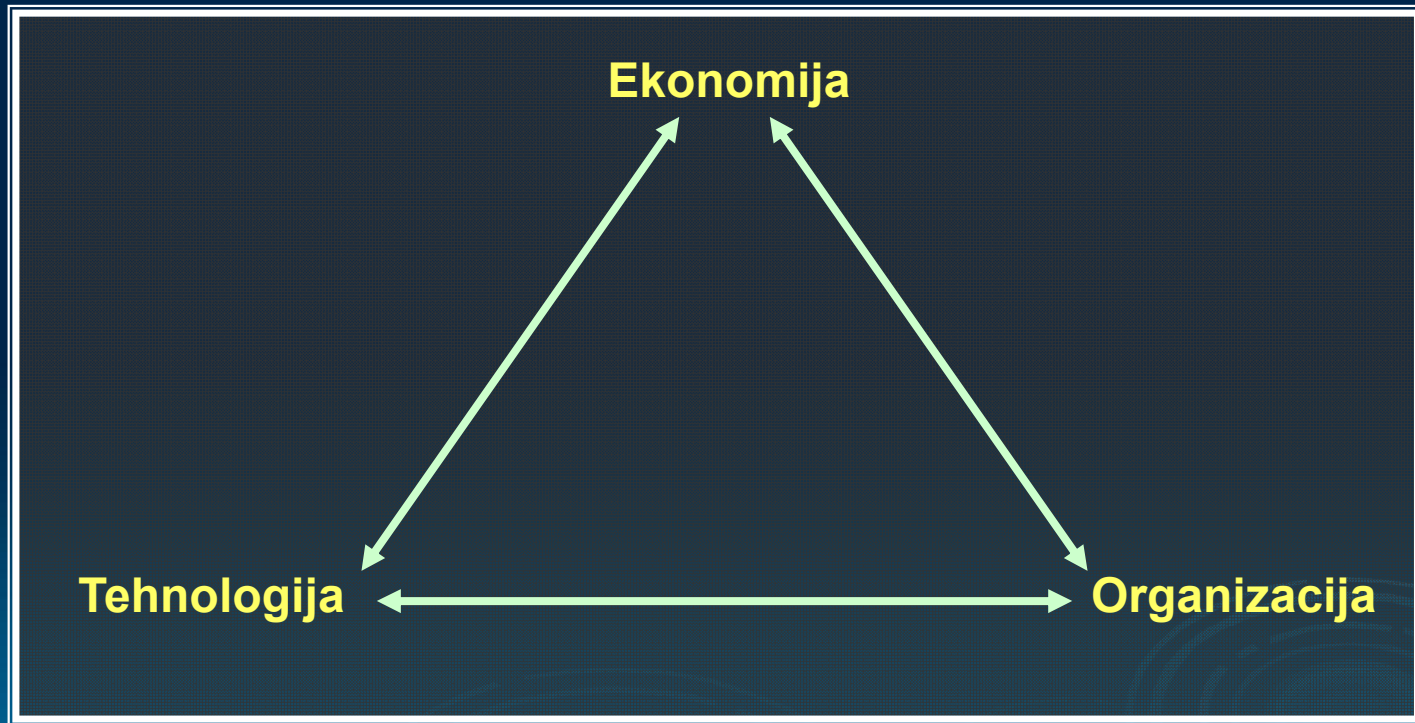
1. međusobno nezavisni profitni centri
2. međusobno zavisni profitni centri

3. Investicijski centri (*Investment Centers*).

4. Prihodni centri i

5. Pseudoprofitni centri.

Pretpostavke formiranja centara odgovornosti

Slika 97 - Odnos tehnologije, organizacije i ekonomije

(1) Tehnološke pretpostavke oblikovanja centra odgovornosti

Tri tipa tehnoloških procesa:

1. potpuno povezani tehnološki procesi

1. fazna ili procesna tehnologija,

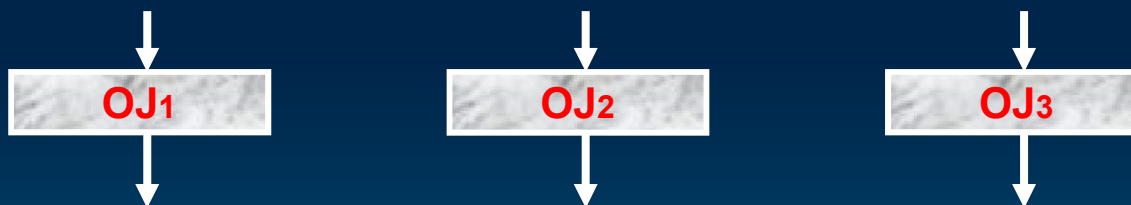
2. komponentna ili modularna tehnologija

2. djelomično povezani tehnološki procesi:

3. međusobno nepovezani tehnološki procesi.

(2) Organizacijske pretpostavke formiranja centra odgovornosti

(3) Ekonomske pretpostavke formiranja centra odgovornosti

ORGANIZACIJSKE JEDINICE	TEHNOLOŠKI PROCESI		
	Potpuno spregnuti	Djelomično spregnuti	Separatni
Poduzeće		• tržišne cijene • tržišne cijene bez provizije • ugovorne tržišne cijene	• tržišne cijene
Poslovne jedinice	• puni troškovi • uvećani puni troškovi • marginalni troškovi • varijabilni troškovi • varijabilni troškovi s planiranom masom pokrića	• tržišne cijene • tržišne cijene bez provizije • ugovorne tržišne cijene	• tržišne cijene
Obračunske jedinice	• puni troškovi • uvećani puni troškovi • marginalni troškovi • varijabilni troškovi • varijabilni troškovi s planiranom masom pokrića		

Slika 98 - Tehnike obračuna transfera između centara odgovornosti

**(1) Puni troškovi :
(full-cost)**

1. Materijal izrade
2. Plaće izrade
3. Amortizacija
4. OTI
5. OTUP

Varijabilni (direktni)
troškovi

Fiksni (indirektni)
troškovi

PUNI TROŠKOVI

**(2) Uvećani puni troškovi.
(full-cost-plus, cost-plus,
troškovi plus,
dodatni troškovi):**

1. Materijal izrade
2. Plaće izrade
3. Amortizacija
4. OTI
5. OTUP

Varijabilni (direktni)
troškovi

Fiksni (indirektni)
troškovi

PUNI TROŠKOVI

+ Dio dobitka

UVEĆANI PUNI TROŠKOVI

**(5) Varijabilni troškovi s
planiranom masom pokriće**

2.5.2015.

1. Materijal izrade
2. Plaće izrade

VARIJABILNI TROŠKOVI

+ Pokriće (kontribucija)

VARIJABILNI TRIŠKOVI S POKRIĆEM

ODNOSI IZ RAZMJENE PROIZVODA I USLUGA

1. proizvodi/usluge koji se isključivo promiseću unutar poduzeća

U-forma ⇒ funkcijaska organizacijska struktura ⇒ troškovni centri ⇒ puna cijena

2. proizvodi/usluge koji se promiseću unutar i izvan poduzeća

M-forma ⇒ divizijska organizacijska struktura ⇒ profitni centri ⇒ eksterna cijena

3. proizvodi/usluge koji se isključivo promiseću izvan poduzeća

H-forma ⇒ holding organizacijska struktura ⇒ investicijski centri ⇒ tržišna cijena

ODNOSI IZ ULAGANJA KAPITALA

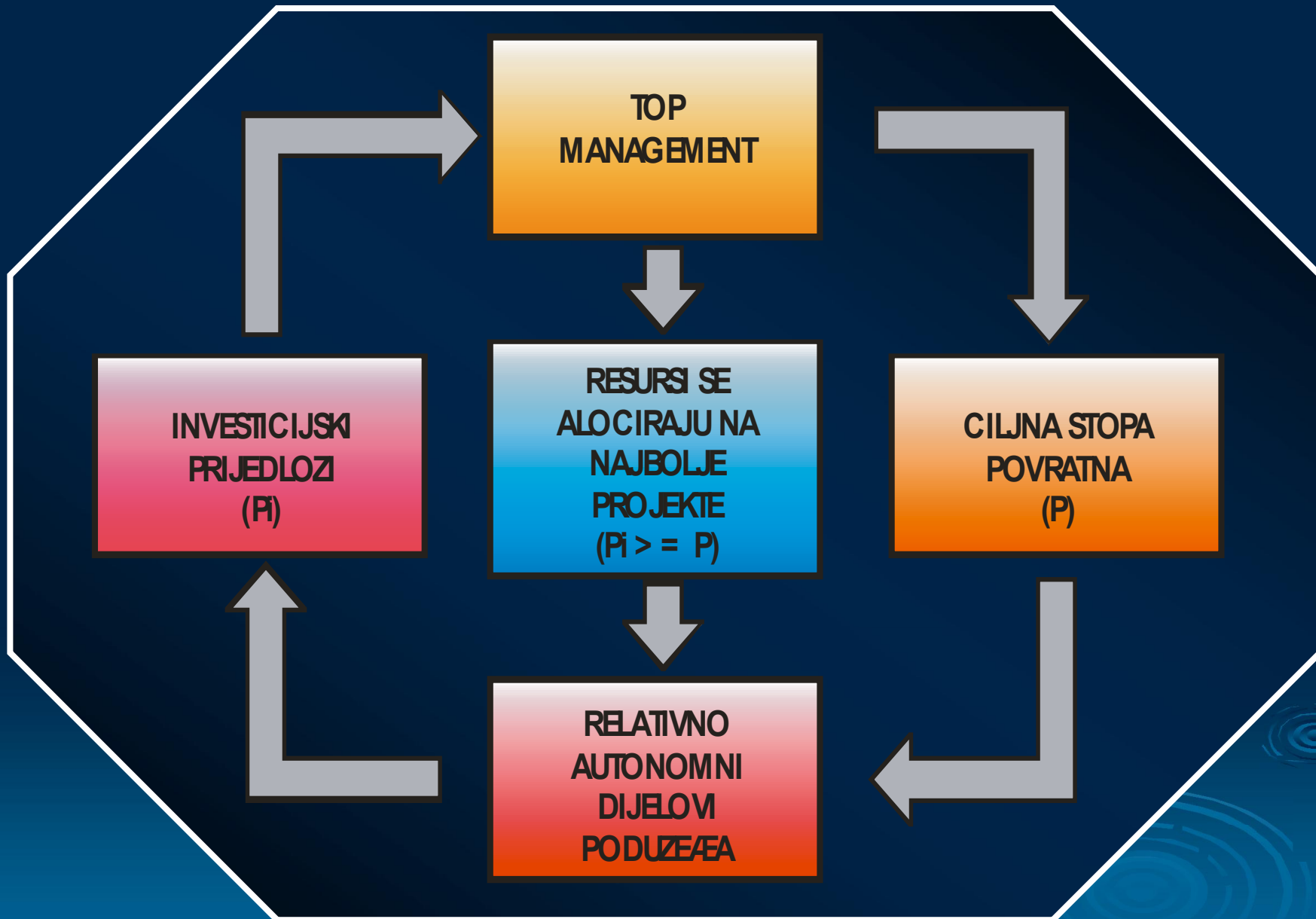
Osnovni modeli alokacije kapitala:

1. **model portfolio investiranja**

1. **model reinvestiranja**

2. **model internog tržišta kapitala:**

- *planirana interna tržišta kapitala,*
- *latentna interna tržišta kapitala,*
- *kompetitivna interna tržišta kapitala.*

Slika 99 - Mehanizam alokacije kapitala

Ulaganje kapitala

- Što može vlasnik sa novcem koji ostvari kao profit:
 - Zadržati za svoju osobnu potrošnju,
 - Uložiti u svoje poduzeće,
 - Uložiti u tuđe poduzeće,
 - Posuditi uz kamatu,
 - Uložiti u vrijednosne papire,
- Kod ulaganja (reinvestiranja) očekivana dobit mora biti veća od kamatne stope na oročenu štednju.
- Investicijski programi su obvezni za svako značajnije ulaganje.

ORGANIZACIJA UPRAVLJANJA

Upravljanje - upravljačke aktivnosti svih aktera u poduzeću usmjerena k ostvarenju ciljne funkcije poduzeća.

Akteri:

1. **vlasnici (dioničari),**
2. **management (rukovodstvo) i**
3. **zaposleni (participanti u upravljanju).**

Zadatak organizacije upravljanja:

1. **organiziranog sučeljavanja ovih aktera i njihovih interesa,**
2. **međusobno usklađivanje tih interesa,**
3. **organiziranog provođenja i kontrole postavljenih ciljeva.**

Aspekti upravljanja u poduzeću:

1. **vlasnički,**
2. **managerski i**
3. **participativni.**

2. VLASNIČKI ASPEKT ORGANIZACIJE UPRAVLJANJA

Tipovi poduzeća:

1. Inokosno poduzeće (solo proprietorship)

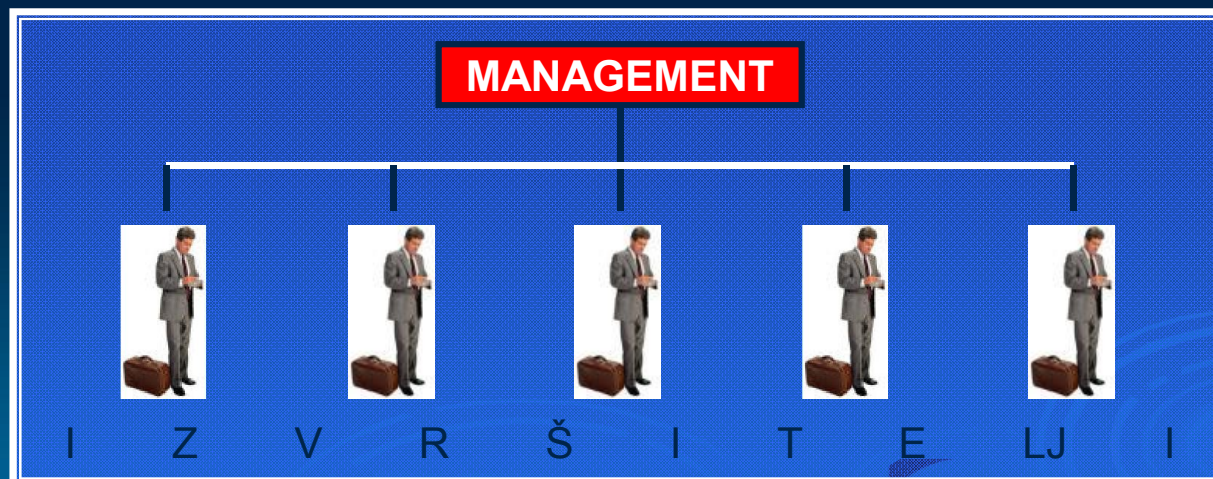
VLASNIK = PODUZETNIK = MANAGER = RADNIK

2. Ortačko ili partnersko poduzeće

1. *Javno trgovačko društvo*

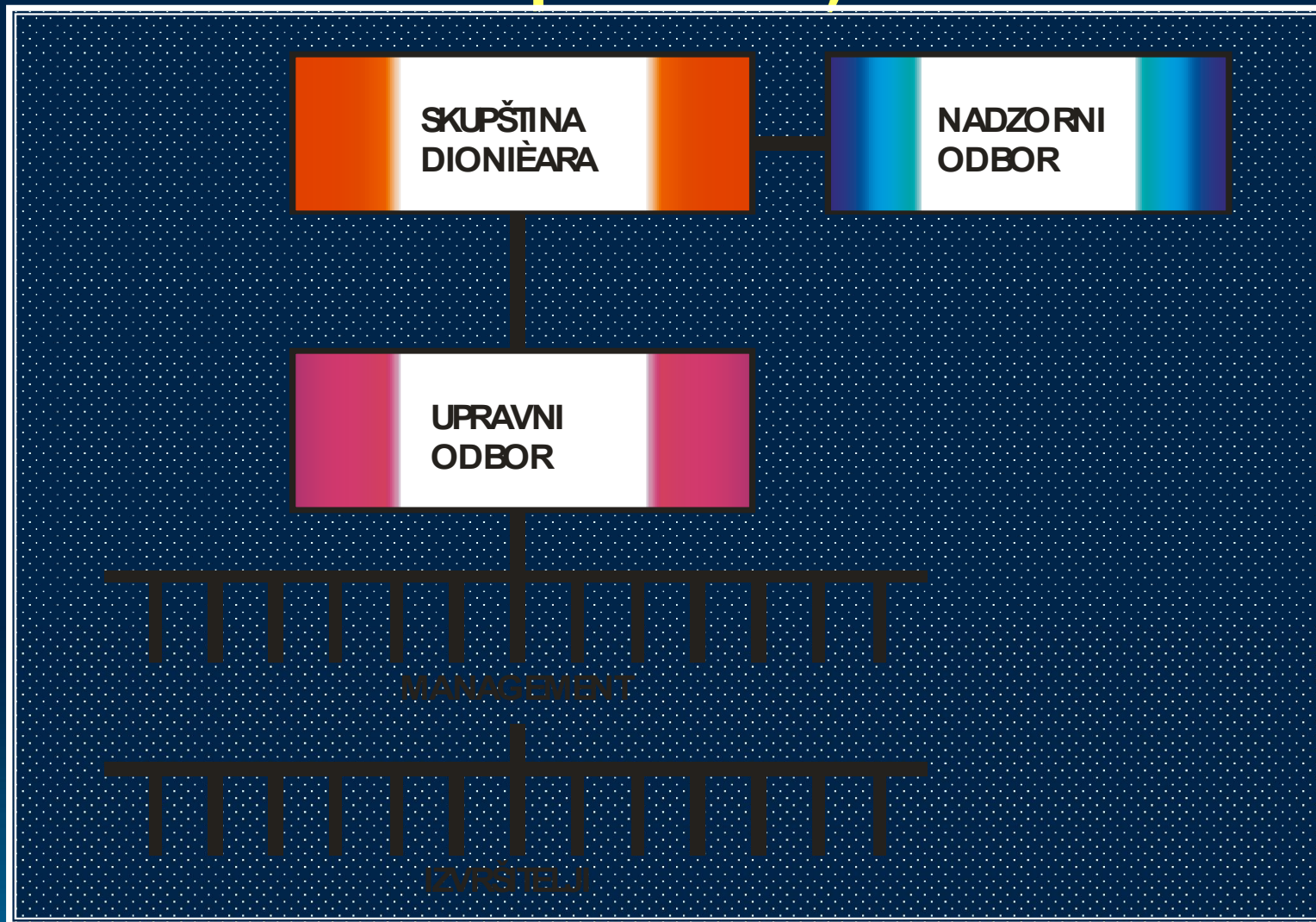
2. *Komanditno društvo*

3. *Društvo s ograničenom odgovornošću*

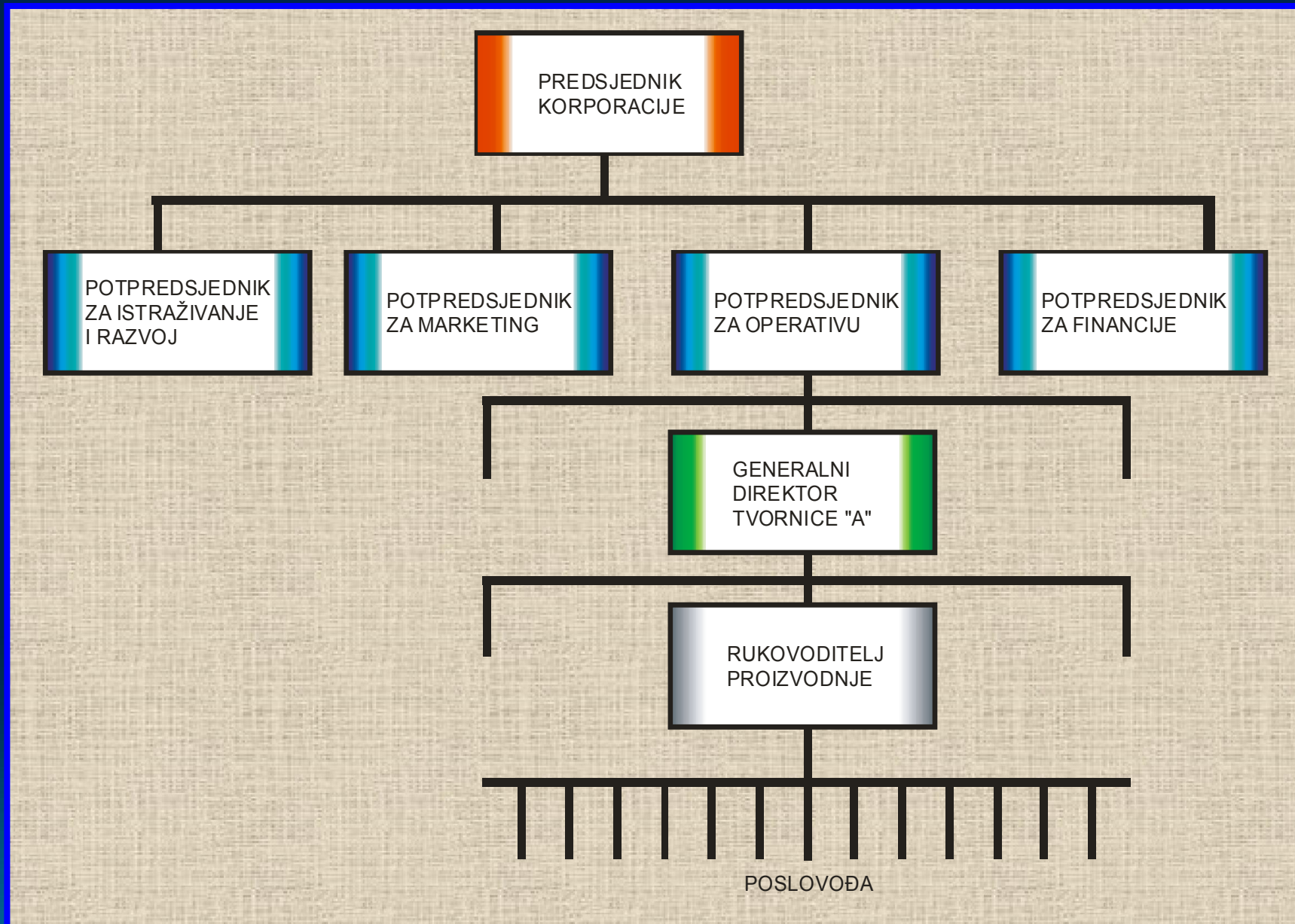

*Slika 102 - Prikaz vlasničkog aspekta upravljanja
u društvu s ograničenom odgovornošću*

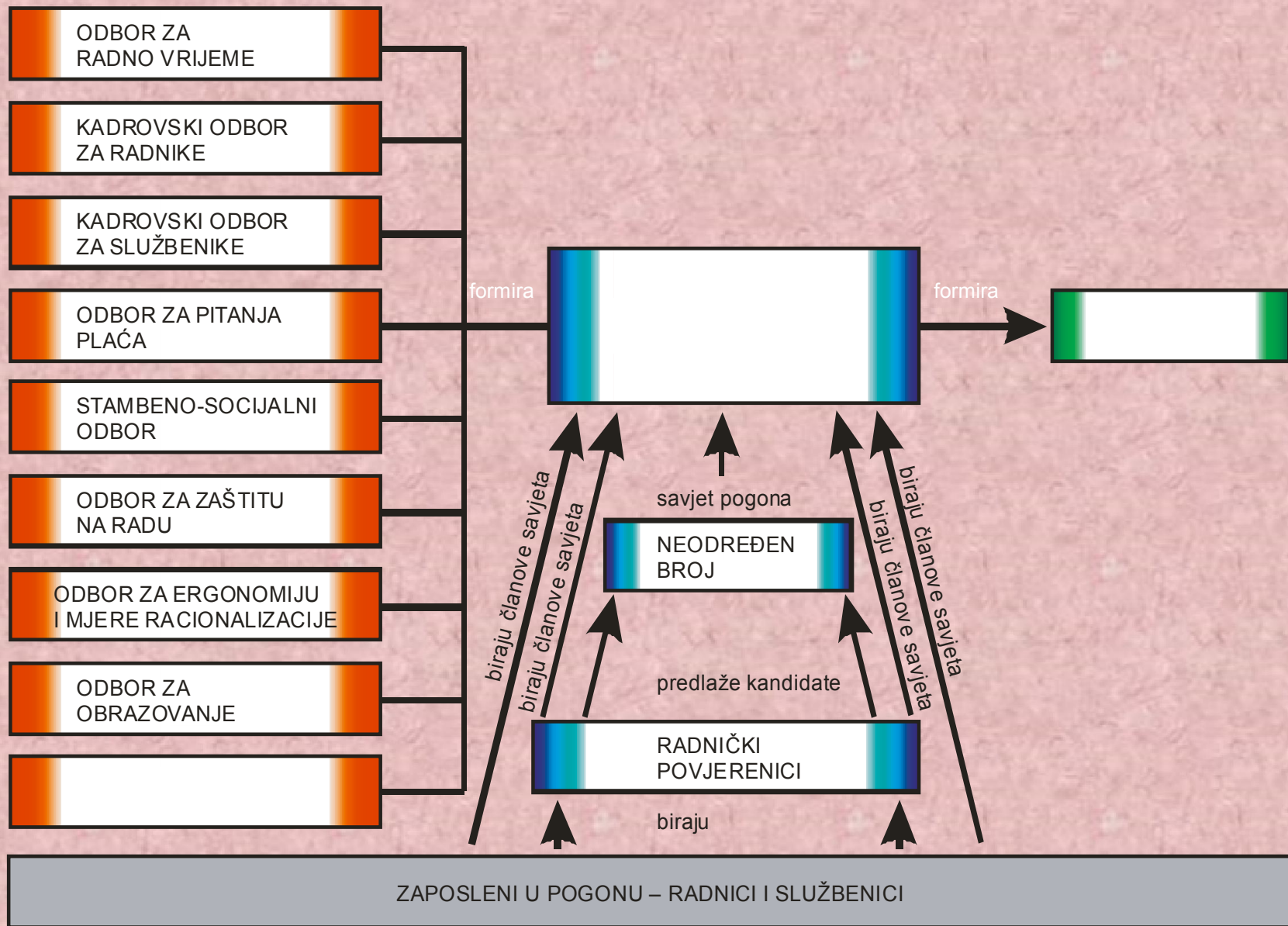
3. Dioničko društvo (joint stock corporation)

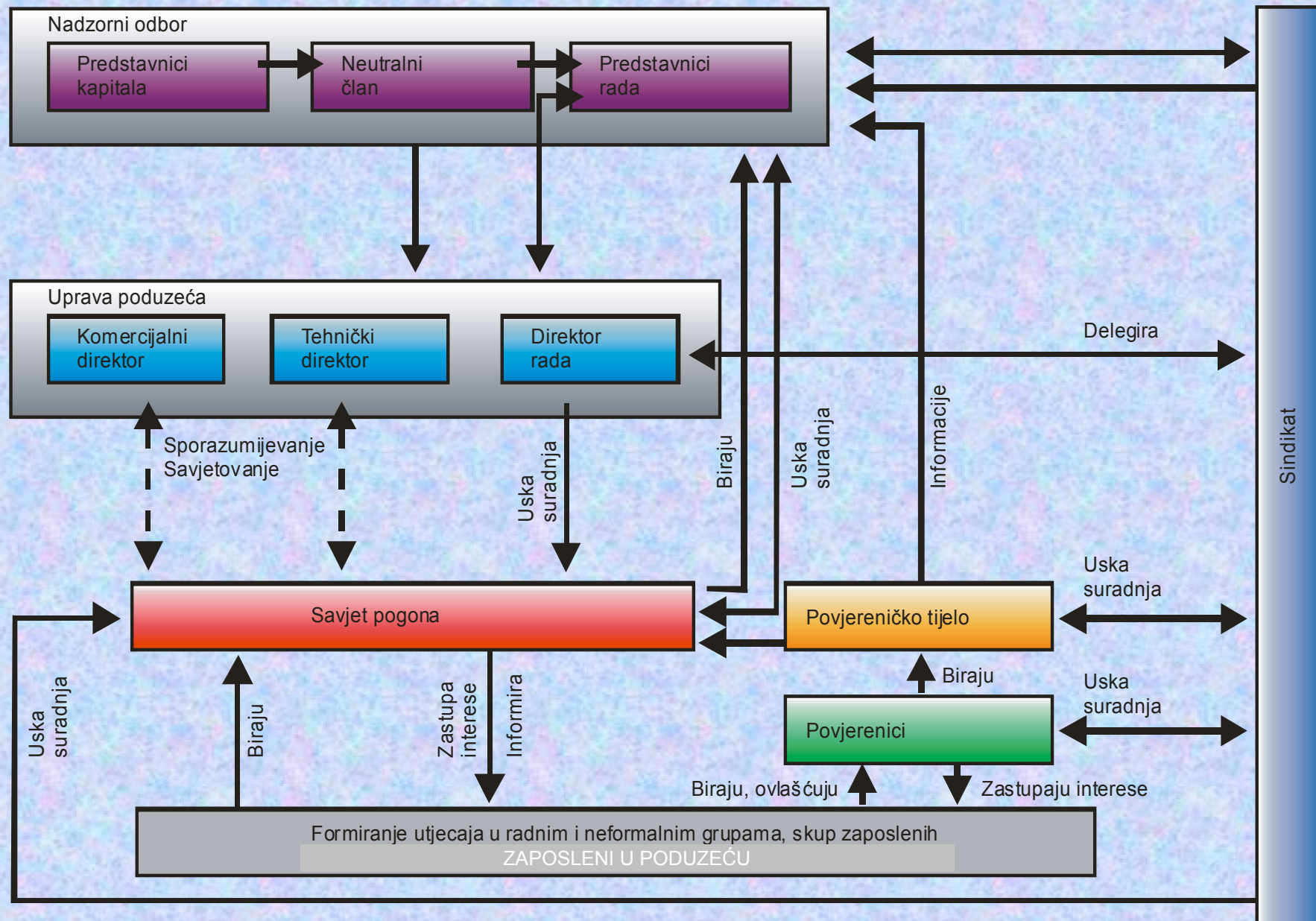

Slika 103 - Prikaz vlasničkog aspekta upravljanja u dioničkom društvu-korporaciji

Slika 104 - Prikaz managerskog aspekta organizacije upravljanja u korporaciji

Slika 106 - Globalni model participacije zaposlenih u upravljanju (Prema: Šarman, 1980, 3) 16

Kraj